

- 72 -

V I J E S T I
IZ JUGOSLAVENSKOG UDRUŽENJA
ZA POMORSKO PRAVO

Broj 11

Zagreb, 1982.

Revizija konvencija o pomorskim
privilegijama i hipotekama

Na poticaj UNCTAD-a Pravni odbor IMO-a uvrstio je u svoj radni program za razdoblje do 1986. proučavanje eventualnog revidiranja konvencija koje se odnose na pomorske privilegije od 1926. i 1967. Predsjednik CMI-a prof. F. Berlingieri je, na temelju zaključka godišnje skupštine CMI-a 1982. pokrenuo prethodno proučavanje ovog pitanja, u svojoj okružnici od 28. VII 1982. skupljanjem zakonodavnih podataka. U svojoj uvodnoj bilješci predsjednik CMI-a podvlači činjenicu da Konvencija od 1967. još nije stupila na snagu, pa prema tome, unifikacija, ukoliko i jest na snazi, bazira se na Konvenciji od 1926. Na upitnik koji je prof. Berlingieri sastavio odgovorilo je do početka 1983. godine 16 nacionalnih udruženja za pomorsko pravo. I Jugoslavensko udruženje za pomorsko pravo je odgovorilo na upitnik, pa u hrvatskom prijevodu ovdje donosimo upitnik i odgovore na pojedine upite. Za pripremu tih odgovora nije formirana posebna komisija pošto oni sadrže samo činjenične informacije.

E.P.

ODGOVORI NA UPITNIK CMI-a O POMORSKIM
PRIVILEGIJIMA I HIPOTEKAMA

Jugoslavija nije ratificirala Konvencije iz 1926. i 1967, ali su u jugoslavenskom Zakonu o pomorskoj i unutrašnjoj plovidbi /Sl.list SFRJ, br.22/77/, u daljnjem tekstu Zakon, prihvaćene sve odredbe Konvencije iz 1926.

1. Koji zakon regulira osnivanje pomorskih privilegija?

- Zakon zastave broda, prema čl.996, par.1, toč.2. Zakona.

2. Koji zakon uređuje red prvenstva između pomorskih privilegija i ostalih tereta, napose hipoteka i mortgagea?

- Red prvenstva pomorskih privilegija uređuje čl.228. Zakona, koji odgovara čl.5. Konvencije iz 1926.

3. Koje su posljedice promjene državne pripadnosti broda nakon osnivanja, a prije ostvarenja privilegija, ako su, i razmjerno tome koliko su pomorski privilegiji uređeni nacionalnim zakonom broda?

- U Zakonu nema posebne odredbe. Nema također ni sudskih rješidaba.

4. Smatrate li da bi bilo korisno uvesti sustav po kojem bi pomorski privilegiji bili upisani, a radi valjanosti prema trećima?

Takav sustav predviđa čl.4. Konvencije o međunarodnom priznanju prava na zrakoplovima, donešene u Ženevi 19/25 lipnja 1948.

- Smatramo da opći sustav upisivanja privilegija ne bi bio preporučljiv. Zakon /čl.233/ predviđa da rok u kojem utrnjuje privilegij prestaje teći kad sud donese privremenu mjeru zaustavljanja broda ili ako se podnese tužba sudu i zabilježi u upisnik pomorskih brodova.

5. Smatrate li da bi privilegiji na teretu koji brod prevozi trebali također biti pokriveni nekom međunarodnom konvencijom?

- Čini nam se da bi bilo vrlo teško donijeti takvu konvenciju.

6. Koji zakon uređuje postupak izvršenja hipoteka i mortgagea?

- Zakon te odredbe sadrži u čl.876. do 965. u kojima regulira prisilnu prodaju brodova.

7. Kako hipoteke i mortgagei postaju izvršivi?

- Treba ishoditi izvršni naslov /čl.883, par.1/. Ako se radi o stranom brodu treba pružiti dokaze o njegovu vlasništvu, a koji dokazi se prosuđuju po pravu zemlje državne pripadnosti broda /čl.883, par.3/.

8. Postoje li u vašoj državi odredbe o valuti u kojoj se može označiti dug osiguran hipotekom ili mortgageom, kao i da li postoje odredbe o načinu ostvarenja tog osiguranja?

- Hipoteke u korist stranih vjerovnika mogu biti upisane u stranoj valuti i strani vjerovnik može, u takvom slučaju, slobodno prenijeti sredstva dobivena prodajom broda na dražbi /čl.214/. Član 920. Zakona predviđa da se može na zahtjev stranog hipotekarnog vjerovnika, a ne privilegiranog vjerovnika, ugovoriti dražbena prodaja jugoslavenskog broda u stranoj valuti koja će biti slobodno prenosiva. U istom članu Zakona predviđeno je da, kad se traži prisilna prodaja broda strane zastave, svaki vjerovnik može tražiti prodaju u stranoj valuti.

9. Da li je brisanje broda iz upisnika brodova uvjetovano pismenim sporazumom svih vjerovnika iz hipoteke ili mortgagea?

- Uvjet za brisanje broda iz jugoslavenskog upisnika brodova je da svi hipotekarni vjerovnici dadu svoj pristanak /čl.195/, a da se privilegirani vjerovnici tome ne protive /čl.366/.

10. Pod kojim uvjetima može, brod koji je upisan ili je bio upisan u upisnik druge države, biti upisan u upisnik u vašoj državi?

- Brod koji je upisan u stranoj državi ne može biti upisan u jugoslavenski upisnik pomorskih brodova i kad ispunjava uvjete predviđene članom 174. Zakona za obvezni upis u jugoslavenski upisnik ili za fakultativni upis po članu 175. Zakona, ako tražitelj ne pruži dokaz da je brod brisan iz stranog upisnika /čl.178/.

11. Da li ste za stupanje na snagu Konvencije iz 1967?

- U načelu smatramo da bi primjena Konvencije iz 1967. bila lakša od primjene Konvencije iz 1926, ali nije izvjesno da bi u ovom trenutku bilo moguće njezino prihvaćanje u općim ili bar evropskim granicama.

12. Kakve promjene bi po vašem mišljenju trebalo u tom slučaju unijeti u Konvenciju iz 1967?

- Uglavnom nemamo prijedloga za promjene u Konvenciji iz 1967.

II Odgovori koji se odnose na stupanje na snagu Konvencije iz 1926. /koju Jugoslavija nije ratificirala/.

1. Da li je vaša država unijela promjene u Konvenciju iz 1926. prilikom njezina stupanja na snagu?

- Tekst Konvencije je prihvaćen doslovce, ali je upotpunjen unošenjem odredbe iz čl.9. Konvencije iz 1967.

2. U okviru primjene člana 5, kako je protumačen u vašoj državi pojam putovanja?

- O tome nema sudskih rješenja.

3. Može li doći do prekida roka za utrnuće pomorskih privilegija? Ako može, zbog kojih uzroka?

- Rok utrnuće prekida se sudskom tužbom, ako se ta tužba zabilježi u upisniku brodova /čl.233, par.2/ ili privremena mjera zaustavljanja broda.

4. Pod kojim uvjetima može dobrovoljna prodaja broda prouzročiti utrnuće pomorskih privilegija?

- Privilegij utrnuje ako privilegirani vjerovnik ne podnese tužbu sudu u roku od dva mjeseca nakon objave prijenosa vlasništva u službenim novinama u kojima se objavljuju upisi za društvene pravne osobe.

5. Pod kojim se uvjetima može produžiti rok za utrnuće pomorskih privilegija u skladu s članom 9, zadnji paragraf Konvencije?

- Odredba zadnjeg paragrafa člana 9. Konvencije nije preuzeta u Zakonu.

6. Da li se vaša država koristila odredbom člana 14, drugi paragraf Konvencije?

- Nije.

7. Postoje li u vašoj državi druga prava /npr. pravo pridržaja/ koja imaju prvenstvo pred pomorskim privilegijima i hipotekama?

Zakon iz 1977. ne predviđa nikakvo pravo pridržaja.

Prevela: L.J.M.

Do konca 1982. razaslati su nacionalnim udruženjima za pomorsko pravo odgovori 16 udruženja: Švedske, Koreje, Italije, Francuske, Indije, DR Njemačke, Australije, Nove Zelandije, Danske, Venezuele, Perua, Kanade, Švicarske, Sovjetskog Saveza i Jugoslavije. Namjeravamo sačiniti synopsis iscrpnih odgovora na upitnik OMI-a koji ćemo iznijeti pred nacionalnu komisiju koju će Udruženje oformiti za tu svrhu.

Medjutim, čini nam se zanimljivim već sada istaći kako se odgovori odnose prema dvama konkretnim pitanjima, a to su odnos prema Konvenciji od 1967. i stav prema eventualnom upisivanju privilegija po uzoru na Konvenciju od 1948. o međunarodnom priznanju prava na zrakoplovima.

Pozitivno se odnose prema Konvenciji od 1967. ne samo države koje su je ratificirale /Švedska i Danska/ nego i Koreja, Italija, Indija, Venezuela, Kanada, Švicarska i Jugoslavija /donekle rezervirano/, dok su se odlučno negativno izjasnile Francuska i Sovjetski Savez /potonji s razloga, jer je za njega čitav problem bespredmetan, budući da su brodovi državno vlasništvo, a on smatra da uslijed toga uživaju imunitet od svakog zahvata/. Nisu se izjasnile DR Njemačka, Australija, Nova Zelandija i Peru.

U pogledu upisa privilegija po uzoru na zračnu stvarnopravnu Konvenciju od 1948, pozitivno su se izjasnile Švicarska, Koreja, Venezuela i Indija, a negativno su se izjasnile Argentina, Italija, Francuska, DR Njemačka, Australija, Danska, Švedska i Kanada. Obrazloženje negativnog stava je da bi se u slučajevima u kojima je privilegij sporan, morala predvidjeti čitava kompleksna procedura, kao što će redovito biti kod svih naknada štete, a zagovaratelji pozitivnog stava smatraju da bi se u tom pogledu mogle predvidjeti privremene mjere. Napominjemo još i to da bi upisi privilegija u upisnik zahtijevali promjene u odredbama o upisniku, osobito u pravcu spriječavanja da upisnik ne ostane trajno opterećen već davno bespredmetnim upisima.

Zagreb, 10.I 1983.

E.P.